

Vaqifin şeirlərinin mərkəzində həmişə insan, onun hiss və həyəcanları durur. Həm də onun bəhs etdiyi, haqqında düşündüyü insan quru, sxematik əmək aləti deyildir. Xalq şairi Səməd Vurğunun dedi ki, "... bu canlı insan bəzən sevir, sevilir, bəzən iztirab çəkir, xəyallara dalır, bəzən müxtəlif təbiət gözəlliklərindən daha saf, daha dərin təsirlər alır". Onun yolu əyilməz idrak, səmimi qəlb, öz imkanarı daxilində insanlara səadət gətirməyi bacarmaq yoludur.

Aydın MƏMMƏDOV

Qəbiristan üzərində yazı

Ey əslini, nəslini, kökünü axtaran kəs,
Burda ehtiyatla göz!
Bura-qəbiristan yeri.
Qəbiristan-bostan yeri.
Soyuq olsan, göyerməz
Bura əkilən toxum.
Yer üstə olan-varın,
Yer altı qalan-yoxun.
Yox olmasa, var olmaz.
Bir ağac - min bir budaq,
Hər budaqda bar olmaz.
Düşünmə bu dünyanın suyu, günəşi bol-bol,
Kökünə muğayət ol.
Ey əslini, nəslini, kökünü axtaran kəs,
Bura əkilən toxum imisti göz yaşıyla
Sulanmasa, göyerməz.

Ulu ruhla görüş

Qəbiristan...Hər tərəf somsoyuq sükut...
Hər məzar üstündə bir Ruh oturmuş.
Bir səs pıçıldayır: -O Ruh u ovut,
Gör niyə əlləri qoyununda durmuş,
Bismillah eləyib, söylədim:-Salam.
Aldı salamımı nurani bir kəs.
Dedim:-Bəs göyərək yolların nədən?
Dedi ki, üstümə yox gəlib-gedən.
Dedim:-Ziyarətə gəlmişəm səni.
Dedi:-Qurumuşdum, göyərtədin məni.
Ən qoca quluyam ulu Tanrının,
Səninçün açıqdır yolu Tanrının.
Bu yoldur alınma yazılan yazı.
Ruhlar görəcəksən yola tamarzı.
Onlar səni görüb ləliyəcəklər,
Üstəlik salam da diləyəcəklər.
Olmaya-olmaya salam verərsən,
Versən, özünü də yolsuz görərsən.

Xeyir-dua

Atamın, anamın qoşa məzari
Çəkir xəyalımı özüna sarı.
Həmən o yerdədir köklərim mənim.
Yaddaşı toz bassa, kəsilər qənim köküna insan.
Göyərək çətindir, qurumaq asan.
Bəs məndən o qoşa məzara sarı
Uzanan bu yolun sonu o Ruhmu?
Atamın, anamın, əziz ruhları
Mənim gəlişimdən görün duyuyumu?
Çıxarkən ömrümdən uzun yollara
Ən ulu bir Ruhla tapışdım, atam.
İşin asanını qoyub kənara,
İşin çətinindən yapışdım, atam.
Tutub ətəyindən ulu Tanrının
Haqqın haqq yoluna suvar olmuşam.
İnanıb gücünə göz yaşlarının,
İnsan bostanında cıvar olmuşam.
Anamın qəlbinə dişməmiş olmaz,
Yağın, ruhu gəzir başımın üstə.
Üz qoyub dincimi alıram bir az
Atamın, anamın daşının üstə.
Balıxdan yumşaqdır, yorğandan isti,
Bu torpaq mənə.
Atam da, anam da sordu əliüstü:
- Ay oğul, səfərin haradır yenə?
Dedim: -Bu gün varsa, dişanimiz var,
Bizim min bir arxa dönənimiz var.
Kimdən kimə qədər uzanır bu kök?
- Oğlum, gəl bu daşı ətəyindən tök:
Türk qoca palıddır yer üzərində,
Başı göylərdədir, kökü-dərində.
Allaha çatarsan yuxarı qalxsan,
Gözlərin qaralar aşığı baxsan.
Altına girmisən çox ağır yükün,
Birinci qatdadır, kökləri türkün.

Vaqif ASLAN

Ruhlarla söhbət

(Poemadan parça)

Nə vaxt ki, edilib bu dünya bina,
Türk qövmü ilk sakin olubdur ona.
Bu qatdan o qata getmək olarmı?
Bu kökün sonuna yetmək olarmı?
-Arxa duracaqdır Ulu Ruh mənə.
-Qulaq as, nə deyir gör anan sənə.
-Mənim gözəl balam, ağıllı balam,
Şirinli, şəkərli, noğullu balam,
Atanın sözüna qulaq as, qayıt.
Bu yola bir ömür bəs olmaz, qayıt!
Anacan, üz vurma, aman günüdür.
Bu günlər türklərin yaman günüdür!
Bir nəsil yetişib, yaramaz nəsil,
Çoxu haramzadə, çoxu bədasil.
Başları yadların qapazı altında,
Hərə-bir ləqəbdə, hərə-bir adda.
Haram qatışbıdır halala, anam!
Bizi hədələyir min bəla, anam.
Qorxuram, türk qövmü kökümdən qopub,
Cırılşa-cırılşa heç olub gedər.
Mən yola çıxmışam, gec olub gedər.
Atamın, anamın kövrəldi ruhu:
- Daşa toxunmasın heç kimin oxu.
Sevinib çağırıdım: -Nənə, ay nənə,
Gedirəm, dur, xeyir-dua ver mənə.
-Buğda cütləyirdim, tək gəlib,- dedi.
Narahat ürəyim dincəlib,- dedi.
Evim-eşiyim, balam.
Dolu beşiyim, balam.
Haqq yolun yolçusu ol,
Çəkim keşiyin, balam.

Qonuşma, yaxud əhvalpürsanlıq

Yaşıl bir çəməndə bir kəs oturmuş,
Yanında mələklər dövrələr vurmuş.
Baxınca tanıdım ulu Sabiri.
Gördüm rəhmətliyini cənnətdir yeri.
Dedim: -Haqq da varmış, divan da varmış.
Allahın dərgahı uca olarmış.
Hörmətlə baş əydim ustada bu an.
Dedi: - Düz gedirsən, çıxma yolundan.
Amma söylə görüm, nə var, nə yoxdur?
Orda yatanı çox, oyaqı çoxdur?

Dedim: -Eləsi var, ayılan deyil,
Vallah, Sur düdüyü çalsa İsrafil.
Dedi: -Uçitellər yenə acdımı?
Hörmətə- izzətə mör-möhtacdımı?

Ulu ruhun cavabı

Çiyimdə yapıncım, əldə tatarım,
Yolu döşünə al, a kürən atım.
Günəşdir bayraqım, səmadır Tanrım,
Coşub sellər kimi köpürən atım.
Gecənin, gündüzün bağırmı üz, keç
Tələs ki, ömür-gün gəlib gedəndir.
Şığı ildırım tək, ox kimi süz, keç,
Dırnağın haraya dəysə, Vətəndir.
Büdrəmə, büdrəmə, amandır, atım,
Yarı yolda qalmaq yamandır, atım.
Od ol ki, adına söyləyim qor at,
At nədir? -Murad.
At-igidə ad.
Şan, şərəf, namus.
Bu el, bu ulus
Yəhərli, yüyənli, kəhər belində
Min ildir yol gedir, yorulub yatmır.
Günəşi bayraq tək tutub əlində,
Onunçün türklərin Günəşi batmır.
Çevirdim üzümü Ulu Ruha mən:
-Hansı türk oğludur bu şərqə deyən?
Dedi: - Oğuzların ozanıdır o.
Gələcək talelər yazanıdır o.
İlhamı taledən alıb o atlı,
Sözü kəsərlidir, atı-qanadlı.
Özün görəcəksən, türkün yolları
Yarı qaranlıqdır, yarı işıqdır.
Yollar yolçusudur türk oğulları,
Biri cahangirdir, biri aşıqdır.
Dedim: - Qılıncla saz gedərmə yola?
Dedi: -Uşaqsanmış hələ, ay bala.
Qılınclı olmayan millət boy atmaz,
Doğudan batıya əlləri çatmaz.
Ad - qılınclı, san - qılınclı, şərəf-şan - qılınclı.
Bərq vurub gün kimi alısan qılınclı.
Dar gündə parlayan şimşəklər kimi,
Sınadən sıyrılan ürəklər kimi

Titrəyər Vətənin başı üstə o.
Torpağı üstə o, daşı üstə o.
Sazdan oxar alıb par-par yanar o.
Bir dəli şövq ilə havalanar o.
-Ulu ruh, bəs sazın qəmi nədəndir?
Zilini anladım, bəmi nədəndir?
Bəzən göynərtisi, sızıltısı var,
Canında gəzişən giziltisi var.
- Sazın da, sözün də sirri var, balam,
Qılınclı da ad alar mərdin əlində,
Namərdin əlində alqalar, balam.
Sazsa inildəyər dərdin əlində.
Yaltağın əlində pas atar qılınclı,
Ölən şöhrətinə yas tutar qılınclı.
Yaltaq nə utanar, nə də ar eylər.
Qılınclı hörmətdən salıb xar eylər.
Paxılın çatınca əli qılınclı,
Çalışar milləti candan salınca.
Qolumdan qüvvətli qolları kəsər,
Sabaha açılan yolları kəsər.
Özündən hüdürlən baxar boyuna,
Sac üstə qorğatək qovrulur paxıl.
Hərəni bir cürə salar oyuna,
Əfi ilan kimi qıvrılar paxıl.
Silosun, löyünsüz, hüştürüm, hütün
Çoxalar sayı.
Korların, çolağın, topalın, kütün
Əlindən alınıb yeyilər payı.
Qorxağın əlinə keçərsə qılınclı,
Başımın altına qoyub nazbalınc
Saxlar qılınclını yastığın altında.
Guya gün ağlayar yaman gün üçün.
Bir kərə doğulur insan həyatda,
Taleyə vurulan kor düyün üçün
Qılınclı endirən əl gərək bizə.
Yoxsa üstün gələr gecə gündüzə.
Yaltağın belinin düzəlməz şaxı,
Paxılın qəlbini pası silinməz.
Əsən dizlərdən tanı qorxağı,
Qar üstə gəzsə də, izi bilinməz.
Dünya mərdlər ilə bərqərar olmuş,
İgidi var isə millət var olmuş.
Gedək, yolçu yolda gərək deyiblər.
Verin çərəkçiyə çərək deyiblər.

Səslər. Ana sözü

Getdiyim yolların hər tərəfi nur.
Ruhlar hər tərəfdən məni qoruyur.
Yollarım üstünə çıxıb dururlar,
Xoş gəldin deyərək, əhval sorurlar.
Qucur xanım-xatun analar məni:
- Çoxdandır gözləyir Bur-Arıq səni
Niyə piyadasan, bəs atın hanı?
At-türkün qanadı, qanadın hanı?
- At vardı... minənlər minib getdilər.
Bizləri beləcə qəssab etdilər.
Onda igidlərin sındı qanadı.
Açıldı hər yerdə at kombinatı,
Zor ilə əllərdən alındı atlar.
Dəmir çığ içində salındı atlar.
Kişnəyib-kişnəyib şah qalxdılar,
Duyub bir andaca qan qoxusunu.
Dönüb yiyəsinə elə baxdılar,
Çoxları itirdi öz yuxusunu.
Toka bənd edilmiş cubuq gücünə,
Ölüm növbəsinə düzüldü atlar.
Dəmir qarmaqların keçib ucuna,
Qoyun-quzu kimi kəsildi atlar.
Kolbasa düzəldib ipdən asdılar.
Maşınlı uşaqlar at görün kimi,
Bu nədir?-deyərək fitə basdılar.
Atlar da o gündən od görün kimi,
Fıncırın insandan uzaqlaşdılar.
Boş qaldı beləcə yəhərlər, anam.
Yoxdur o kürənlər, kəhərlər, anam.
-Qızlar at belində köçmürsə gəlin,
Qorxağı çox olar obanın, elin.
Bizdən yurd qalıbdır sizə, qulaq as.
Torpaq nə cəhizdir, nə xalça, palaz.
Tutub dülüngündən bölənə yazıq!
Bölinə-bölinə ölənə yazıq!
Ayrıldıq, kövrəldi Buğ-Arıq xatun.
Arxamca su atdı: - yolların aydın!
Görsən xanım-xatun Çiçək xanımı,
Ona çatdırarsan sən salamımı.